

--- LISTOPAD 2019 ---

OBSAH

- O čem se psalo v listopadu 2019
- Aktuality a pozvánky
- K poslechu a ke zhlédnutí
- Výročí
- Předvánoční knižní tipy

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přinášíme Vám listopadový newsletter s aktualitami, pozvánkami a tipy na čtení a poslech.

Úvodem bychom se s Vámi rády podělily o jednu skvělou zprávu: na listopadovém zasedání RVVI vystoupily Marcela Linková a Hana Tenglerová z NKC–gender a věda s prezentací, jejímž tématem byla otázka týkající se znevýhodnění postavení rodičů v českém výzkumném prostředí. Těší nás, že se jednání na toto téma posunulo významně kupředu: RVVI na základě našich doporučení dospěla k rozhodnutí pověřit agendou spojenou s otázkami rodičovství ve vědě nového člena či členku rady. Těšíme se na novou spolupráci s ní/m od ledna 2020. Je skvělé, že v Česku existují iniciativy, jako je VĚDMA, které na problém sladování rodičovství a vědecké profese dlouhodobě upozorňují, a že se stále víc ozývají také jednotliví rodiče. Má to smysl. Aktuální krok Rady je toho dokladem.

A připojujeme ještě jednu aktualitu: dne 27. listopadu byla slavnostně předána Cena Milady Paulové za rok 2019 v oboru jazykověda. Za celoživotní přínos byla oceněna bohemistka prof. Marie Čechová.

Přejeme Vám inspirativní čtení a příjemný začátek Adventu.

Tým NKC

Architektura jako pánský spolek

„V architektuře chybí ženské vzory, v praxi i ve výuce. Je historicky vnímána jako takový pánský spolek,“ říká architektka Alžběta Brůhová, spoluzakladatelka skupiny Architektky, se kterou pořádá neformální, vzdělávací setkání pro ženy v oboru. V [rozhovoru](#) pro magazín Material

Times hovoří o tom, jak se mění postavení žen v architektuře i o snaze zlepšit podmínky pro architektky a architekty, kteří pečují o rodinu.

Myslíte si, že jsou to jen příběhy, ale ono se to vážně děje

On-line magazín Finmag.cz přináší skvělý [rozhovor](#) s filozofkou Terezou Matějčkovou, která zde mj. říká: „Feminismus mě sice programově nezajímá, ale když jste potom na konferenci a nějaký profesor se na vás oboří, že cappuccino nepije, že chtěl

dvojitě espresso, a vy tam přitom máte přednést příspěvek, tak se leknete, protože si myslíte, že tohle jsou jen příběhy, které se vyprávějí, ale ono se to ženám evidentně vážně děje.“ Tereze Matějčkové loni vyšla kniha o Hegelovi, píše štiplavé recenze a vedle toho je snad nejpopulárnější vyučující mezi studenty a studentkami filozofie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Vřele doporučujeme k přečtení!

Rybí materiál může nahradit plastové obaly a zároveň nakrmit mořské živočichy

Lucy Hughes, studentka univerzity v Sussexu, vyvinula unikátní materiál s ambicí nahradit v budoucnu některé plastové obaly. Na první pohled se tento materiál příliš neliší od standardní plastové folie, a přesto je zcela jiný. MarinaTex, jak je nazván, je totiž vyráběn z proteinu získávaného z ryb propojeného mořskými řasami a v běžném kompostu je schopen rozkladu za 4 – 6 týdnů. Kůže a šupiny z jedné tresky by měly postačit na výrobu až

1 400 sáčků. Lucy Hughes získala se svým produktem cenu Dyson Awards, určenou studentským projektům, které mají nejen zajímavý design, ale především se podílí na řešení globálních problémů. Více [zde](#).

Hana Müllerová: Klimatické právo je výzva, jeho základ ale neexistuje

Klimatické právo čelí politickým potížím a vědci mu rovněž nepomáhají. Novou hráčkou na tomto poli je i aktivistka Greta Thunberg a z USA už do Evropy přišly žaloby vyžadující nové

zákazy, příkazy a odškodné. Takové myšlenky představila expertům i veřejnosti Hana Müllerová z Ústavu státu a práva Akademie věd ČR ve své přednášce *Klimatická změna jako nový typ výzvy pro mezinárodní a vnitrostátní právo* ve středu 13. listopadu

2019. Oboru práva životního prostředí se právnička věnuje dlouhodobě, a to i v rámci mezinárodní vědecké obce a je laureátkou prémie Lumina quaeruntur s tématem právní ochrany klimatu. „Klimatická změna je globální problém, který vyžaduje lokální akci,“ uvedla a jako příklad zmínila problém kolize zákazu státní podpory a nízké ceny leteckého benzínu. „Jak je možné, že jsou letenky tak levné?“ vynesla vědkyně otázku. Ceny vycházejí z Chicagské dohody z roku 1944, která uzákonila zákaz zdanění leteckého paliva, odpověděla. Musely by se dohodnout všechny signatářské státy a dohodu změnit. Více v [článku](#) na webu České justice.

AKTUALITY A POZVÁNKY

Zvláštní cena poroty za výzkum sexuálního násilí na středních školách

Naše kolegyně Nina Fárová vedla tento rok v rámci projektu [Otevřená věda](#) stáž Ženy a muži v české společnosti. Středoškolští studující, kteří se v rámci stáže věnovali výzkumu sexuálního obtěžování na

středních školách, vyhráli 22. listopadu zvláštní cenu poroty. Některé ze svých závěrů představili v rozhovoru, který už brzy publikujeme na našem webu.

Cenu Milady Paulové za rok 2019 obdržela bohemistka Marie Čechová

27. listopadu 2019 se v sídle Senátu Parlamentu České republiky konalo slavnostní předání Ceny Milady Paulové, kterou uděluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s NKC – gender a věda SOÚ AV ČR, letos v oboru jazykověda. Za celoživotní přínos v oblasti jazykovědy byla oceněna

bohemistka a emeritní profesorka Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem Marie Čechová.

„Když jsem na počátku sedmdesátých let začínala s odbornou prací, ať šlo o jakýkoli odborný tým, redakční radu, autorský kolektiv učebnic a jiné, vždy jsem v něm byla jediná žena. To se za posledních padesát let úplně změnilo,“ říká profesorka Čechová. Přečtěte si [rozhovor](#), který s laureátkou připravila naše kolegyně Kristýna Veitová. Letošní ročník byl výjimečný vysokým počtem nominovaných. Medailonky 13 skvělých vědkyň si můžete přečíst [zde](#)...

K POSLECHU I KE ZHLÉDNUTÍ

Rozhovory s prof. Ginou Neff v českých médiích a videozáznam přednášky

Na pozvání NKC – gender a věda přijela 11. listopadu do Prahy prof. Gina Neff, vedoucí vědecká pracovnice a docentka v Oxfordském internetovém institutu a na katedře sociologie Oxfordské univerzity, která se specializuje na inovace, digitální transformaci průmyslových odvětví a způsob, jakým nové technologie

ovlivňují práci. Její přednášky o genderu a umělé inteligenci, které se konaly na Fakultě stavební ČVUT a na Britské ambasádě, vyvolaly velký ohlas u médií i odborné veřejnosti. Debata na toto téma v českém veřejném prostoru chyběla, proto nás těší, že prof. Gina Neff

v rámci letošního Týdne vědy a techniky AV ČR toto téma otevřela. Rozhovor s prof. Ginou Neff již otiskly Lidovky.cz a iDNES.cz, reportáže přinesly Radio Wave a Český rozhlas Plus a během prosince vyjde rozhovor pro Deník N. Záznam přednášky naleznete na našem [webu](#).

Architektky by měly založit hnutí #wetoo, říká Franziska Bollerey

Historička architektury Franziska Bollerey se zabývá architekturou a historií kaváren, restaurací a hotelů a tím, jak design ovlivňuje společnost. Věnuje se také postavení žen v architektuře. V [rozhovoru](#) pro Radio Wave mj. říká: „Možná víc než padesát

procent studentů architektury jsou ženy, ale na skutečně vlivných a důležitých pozicích, ve vedení studií, na akademických postech, jich najdete jen pár procent. Měly bychom naše ideje více prosazovat, měly bychom vyvíjet větší tlak, být agresivnější, ne v negativním smyslu, ale ve smyslu průraznosti. A ptám se, proč nezaložit hnutí #wetoo? Potřebujeme mezinárodní solidární hnutí, které by se za ženy dokázalo jednoznačně postavit a říct: Pardon, ale takhle se s námi zacházet nebude, zasloužíme si víc.“

Odcházející elita nenaslouchá mladší generaci. Svět jí předává v horším stavu, než v jakém ho dostala, říká Danuše Nerudová, rektorka Mendelovy univerzity v Brně.

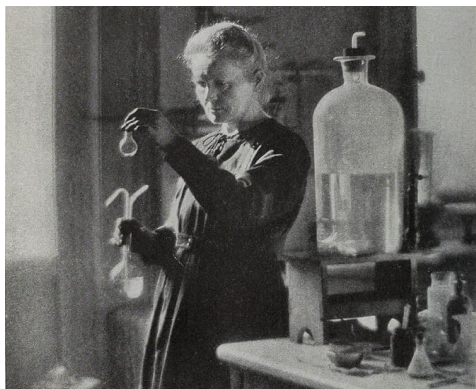
V rozhovoru pro Český rozhlas Plus se ekonomka a rektorka Mendelovy univerzity v Brně Danuše Nerudová ohlíží za třiceti lety demokracie a jako jeden z hlavních společenských problémů zmiňuje chybějící mezigenerační dialog. „Namísto toho,

aby jim odcházející elita naslouchala, jsou mladí různými způsoby zesměšňováni. Nikdo z odcházejících se nezamýšlí nad tím, že to není jejich svět. (...) Je (...) potřeba naslouchat mladší generaci, stejně tak jako ona musí rozumět potřebám starších lidí. Za dvacet třicet let bude třicet procent populace ve věku nad pětadesát let.“ Budoucnost obnovené

mezilidské a mezispolečenské komunikace vidí Danuše Nerudová ve studentech a studentkách jako je Lucie Smolková, která se jako jediná Češka zúčastnila nedávného Klimatického summitu mládeže OSN v New Yorku. Celý rozhovor naleznete [zde](#).

VÝROČÍ A ZAJÍMAVOSTI

Women Who Curie

7. listopadu uplynulo 152 let od narození fyzičky a chemičky Marie Skłodowské-Curie, první ženy-laureátky Nobelovy ceny. Na její počest byl 7. listopad zvolen Mezinárodním dnem medicínské fyziky a také dnem žen působících v radiační onkologii - #WomenWhoCurie Day. Více informací [zde](#).

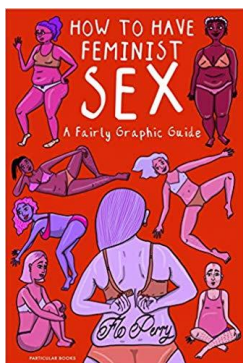
Lise Meitner a cesta k jadernému štěpení

7. listopadu 1878 se narodila také klíčová osobnost jaderného výzkumu, rakouská fyzička Lise Meitner. Stala se profesorkou fyziky na Berlínské univerzitě, vůbec první vysokoškolskou profesorkou v Německu. Společně s chemiky Otto Hahnem a Fritzem Strassmannem se věnovala výzkumu štěpení jader. Kvůli svému židovskému původu byla nucena v roce 1939 utéct před nacismem do švédského exilu. S kolegy z Německa byla však nadále v kontaktu – koncem roku 1938 se jí oba písemně svěřili s nejnovějším objevem, který nedovedli vysvětlit. Ze švédského exilu Meitner vytvořila matematický vzorec celého procesu, vše podrobně vysvětlila a poprvé vyslovila termín „štěpení“. V roce 1944 Otto Hahn obdržel za štěpení uranu Nobelovu cenu za chemii, avšak komise pro udělení ceny nepřihlédla k podílu Meitner na celém objevu. Svě v tom sehrála druhá světová válka, exil a také sám Otto Hahn: význam Meitner jako teoretické fyzičky sice nezpochybňoval, ale ani nikdy plně neuznal.

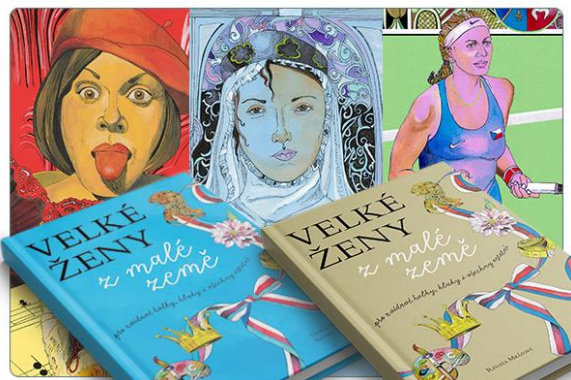
Hledáte tip na feministickou literaturu pod stromeček? Nechte si inspirovat našimi tipy!

Flo Perry: How to Have Feminist Sex

Jak se zbavit nejistoty z vlastního těla a strachu z pojmenování vlastních sexuálních obav a přání? Toto téma otevírá kniha *How to Have Feminist Sex*, bohatě ilustrovaný průvodce „feministickým sexem“. „Pro mě je feministický sex především o sexu, který chcete mít, než o sexu, o kterém si myslíte, že byste měli mít,“ říká autorka knihy, spisovatelka a ilustrátorka Flo Perry, někdejší studentka chemie na Durham University. Více v [rozhovoru](#) pro magazín Vice.

Denisa Prošková, Renata Mrázová: Velké ženy z malé země

V říjnovém newsletteru jsme vám doporučovali knihu *Kapky na kameni*, která představuje příběhy výjimečných českých a slovenských žen. V podobném duchu je koncipovaná i kniha *Velké ženy z malé země*, kde najdete pestrý výběr 33 známých, polozapomenutých i neznámých, ovšem

stejně významných žen, jako je např. datová analytička a ředitelka organizace Czechitas Dita Přikrylová.

Víte o něčem zajímavém, o čem bychom podle vás měly v newsletteru informovat? Napište nám na nkc@soc.cas.cz

NEWSLETTER LISTOPAD 2019

Měsíčník newsletter vydává Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. ISSN 1801-7339.

Newsletter vychází s podporou grantu Inter-excellence LTI17013 a podporou RVO 68378025_Rozvoj výzkumné organizace_ SOÚ AV ČR.

Adresa redakce: Jilská 1, Praha 1 110 00

Redakce: NKC – gender a věda

Korektury: Alena Ortenová

K odběru newsletteru se lze přihlásit na webových stránkách www.genderaveda.cz

Sledovat nás můžete také na sociálních sítích:

